

Vzdělávací obor:	Výtvarná a filmová výchova
Očekávaný výsledek učení:	UAK-VFV-001-ZV5-001 Uplatňuje a kombinuje při vlastní výtvarné tvorbě linie, tvary, barvy v ploše i prostoru a objevuje vztahy mezi nimi.

Popis úrovně **Na cestě** (modifikováno s ohledem na zadání)

- Uvědomuje si, že linie, tvary, barvy v ploše i prostoru vznikají pomocí rozmanitých prostředků.
- Porovnává a pojmenovává odlišnosti linií, tvarů, barev, objemů, které vytvořil sám nebo jeho spolužáci.
- Objevuje různé možnosti plošné tvorby za použití rozmanitých materiálů.
- Kombinuje prostředky a materiály na základě hry a experimentu.

Abstraktní – konkrétní

Autorky materiálu: Kateřina Přidalová, Markéta Pastorová

Anotace

Zadání se zaměřuje na hravé prozkoumávání hranic abstraktního a konkrétního vyjádření prostřednictvím tvůrčího experimentování (jedná se o proces důležitý pro tvorbu i učení se) záměrně omezenými prostředky. Uplatněny jsou základní geometrické tvary (čtverec, trojúhelník, kruh), kresba linií, černá a bílá barva. Zadání vede žáky také k uvědomování si jednotlivých kroků tvůrčího procesu (od základní představy k její realizaci, sdílení a prezentaci). Vedle klíčové kompetence kulturní, kdy se soustředujeme na vyjádření vlastních myšlenek, zadání rozvíjí i klíčovou kompetenci k učení. Ta je rozvíjena tím, že smysl učení žák nachází vědomou realizací svého tvůrčího záměru, včetně dokumentace procesu (fotografie, animace, verbalizace v podobě textu nebo diskuse).

Kontext

Vytváření abstraktních obrazů rozvíjí nejen fantazii a kreativitu, ale umožňuje pochopit principy jednoho z nejvýznamnějších proudů umění 20. století.

Každé konkrétní zobrazení lze rozložit na jednotlivé části (linie, plochy a body). „Obrázky“ jsou jako stavebnice, jejichž jednotlivé dílky si ani neuvědomujeme. Podle toho, jak se body, linie a plochy skládají, množí a tvarují, vznikají abstraktní nebo i konkrétní tvary, které zobrazují určitou věc. Zadání má za cíl tyto skutečnosti zvědomit pomocí konstrukce (a dekonstrukce) obrazu s využitím základních geometrických tvarů a linií.

Žáci mají k dispozici bílé papíry A3, černé fixy a vystřižené abstraktní tvary (čtverec, trojúhelník, kruh) z černého papíru v max. velikosti do 10 cm. Tvary mohou být i menší a v různých velikostech. Pracuje se buď jen se třemi základními tvary, nebo s kombinací několika z nich (max. 6 ks). Cílem je, aby se v díle každého žáka uplatnily všechny tři tvary. Způsob a jejich množství je na jejich tvůrčím záměru. Nalepené tvary se dokreslují černou linií.

Zadání pro žáky

Nyní si vyzkoušíme, jak výtvarně ztvárnit nápad i s omezenými nástroji (černý fix), tvary (čtverec, trojúhelník, kruh) a barvami (černá a bílá). Začneme přemýšlením nad formátem papíru a výběrem několika abstraktních tvarů. Každý si představí, jak tyto zatím „nic neříkající“ černé tvary by bylo možné proměnit v konkrétní zobrazení tím, že je umístíme na bílý podklad a dokreslíme je. Také se zaměříme na to, jak „obrázek“ vzniká. Proto budeme své nápady a jednotlivé kroky (naš tvůrčí proces) zaznamenávat – nejlépe fotografií (případně animací) nebo textem.

- A. Vezměte si tři nebo více vystřižených černých abstraktních tvarů (čtverec, trojúhelník, kruh) a umístěte je na bílý papír velikosti A3. Začněte tím, že budete posunovat tvary na ploše papíru a přemýšlet, jak proměnit původně abstraktní kompozici v konkrétní „obrázek“. Může to být nějaká situace, postava, krajina, město, zvíře apod., jednodušší nebo složitější kompozice nebo více či méně dokreslené situace.
Objevuje se vám konkrétní obrázek již při skládání tvarů, nebo až se zapojením kresby? Záleží na počtu zvolených tvarů a vašem nápadu. Pracujte s několika variantami návrhu obrázku. Verbalizujte vlastní představy do slov a vět, případně do souvislého textu.
- B. Jakmile se rozhodnete, který z nápadů chcete realizovat, naplánujte si postup a každý krok (nalepení tvaru a kresbu linie vyfoťte z jednoho úhlu pohledu pomocí mobilního telefonu nebo dostupného zařízení). Fotografie by měly krok za krokem dokumentovat celý postup vzniku obrázku.
- C. Tvary nejdříve nalepte. Pak je začněte dokreslovat pouze černými liniemi. Fotografická dokumentace vám pomůže sledovat a uvědomit si, kdy se vám kompozice proměňuje v konkrétní „obrázek“. Podaří se vám identifikovat moment, kdy se linie v kombinaci s tvary začnou měnit v něco konkrétního?
- D. Jako bonus můžete z fotografií vytvořit jednoduchou animaci (program Cap Cut nebo Stop motion), a snáze tak identifikovat moment, kdy abstrakce přechází v konkrétní zobrazení. Porovnejte pak animace mezi sebou a komentujte je.
- E. Přemýšlejte nad tím, jak se vám podařilo svoje nápady vyjádřit a které momenty byly v tvorbě klíčové. Například: Kdy jste přestali vnímat, že třeba trojúhelník přestává být abstraktním tvarem? Co všechno může ještě vyjadřovat? Když si zpětně projdete celý proces, je něco, co byste mohli udělat jinak nebo lépe? Cítili jste se kvůli omezeným výrazovým prostředkům méně svobodní, nebo to pro vás byla naopak výzva, nebo jste nad tím vůbec nepřemýšleli?

Vazba na klíčové kompetence

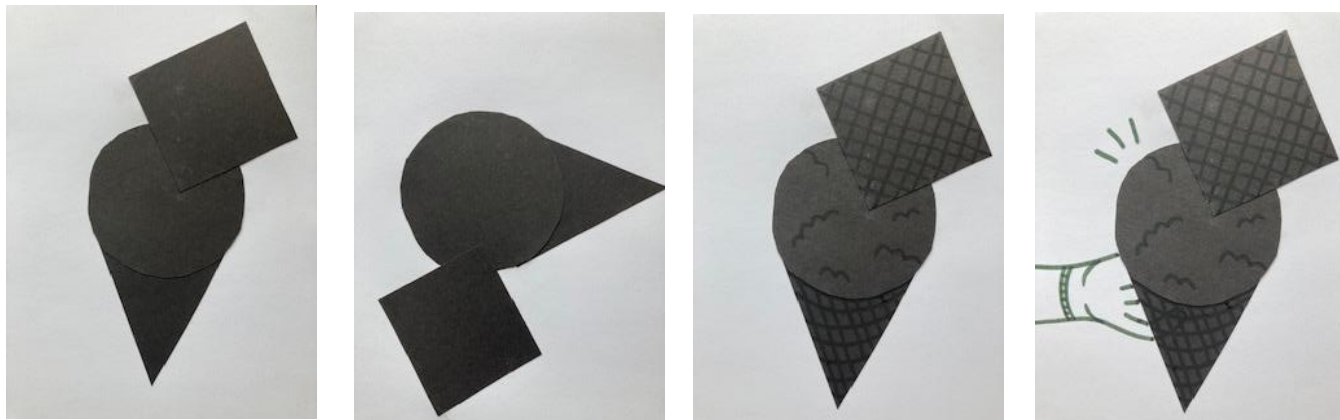
Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK kulturní Kulturní a umělecké sebevyjádření KKT-SVJ-000-ZV5-001	<i>Vyjadřuje své myšlenky a pocity prostředky různých druhů umění.</i>	- organizují tvůrčí aktivity, ve kterých mají žáci možnost vyjádřit své myšlenky a pocity prostřednictvím prostorové tvorby a tímto způsobem podporují jejich kreativitu a sebevyjádření
KK k učení Smysl a cíl učení KKU-SMU-000-ZV5-001	<i>Uvědomuje si význam, důležitost a smysl svého učení.</i>	- inspirují žáky tím, že se sám neustále učím, a to i od žáků a spolu s nimi

Popis ověřování

- průběžná debata nad uvažováním o tvůrčím záměru jednotlivých žáků;
- dokumentace procesu tvorby (texty, fotografie, animace);
- představení výsledku a individuální popisy procesu „skládání“ konkrétního obrázku;
- sdělení, zda se podařil záměr realizovat, zda jsem musel v průběhu své původní představy změnit a co mě k tomu vedlo;
- společná debata a reflexe tvorby, respekt k různým přístupům žáků;
- porovnávání procesu tvorby mezi žáky na základě dokumentace;
- experimentování s minimem výrazových prostředků – množství nutných komponentů pro individuální tvůrčí záměr a jak se s omezením pracovalo;
- pojmenování toho, co se podařilo vyjádřit;
- pojmenování toho, co nás od druhých inspirovalo, co by mě samotného nenapadlo (zapojen je i učitel);
- porovnání představ vyjádřených textem s realizací vyjádření prostřednictvím výtvarných výrazových prostředků;
- debata nad tím, kde jsme vnímali hranice mezi konkrétním a abstraktním zobrazením.

Ukázka řešení

Obr. 1–4 Tři geometrické tvary se postupně proměňují v konkrétní předmět v konkrétní situaci

Postupná „proměna“ – viz video v příloze.